

95

P A Ž Y M A

baudžiamojoje byloje Nr. 20-2-036-72
dėl R. Kalantos savižudybės fakto

1972 m. gegužės 14 d. apie 12 val. Kaune, miesto sode prie Valstybinio Muzikinio teatro, apsipylęs benzinu pats susidegino Romas KALANTA, Adolfo s. gimęs 1953 m. vasario 22 d., gyv. Kaune, Panerių gt. 34-1

Dėl šio fakto Kauno miesto prokuroras tą pačią dieną iš-
kėlė baudžiamąją bylą, kurioje atliktu tardymu nustatyta:

R. Kalanta 1972 m. gegužės 13 d. vakare buvo ikurtuvėse pas savo brolių Antaną Kalantą, kur gerė alkoholinius gėrimus. Po to, pa-
lydėjęs kartu su juo buvusią Liną Lekeckaitę, su kuria truputį apsi-
pyko, apie 5 valandą ryto sugrįžo namo. Trumpai pamiegojęs 9 val. ryte
atsikėlė ir susiruošęs išejo į pirtį. Sugrįžo į namus po valandos, pa-
siėmė 3 litrų talpos tuščią stiklainį, jį išplovė ir pasiėmęs išejo iš
namų. Nuėjo pas savo kaimyną Edvardą Bublįuską, iš kurio nusipirko 3
litrus benzino ir tuoju nuvažiavo į miesto sodą. Čia pasipylė save ben-
zinu ir pasidegė.

Buvę įvykio vietoje A. Guskovas, S. Kostinas, V. Klimas ir ki-
ti parodė, kad jie matė, kaip R. Kalanta užsidegė, tuo momentu pastarasis
buvo vienas. Jie gesino degantį, buvo prie jo ir gesinamas R. Kalanta
prašėsi, kad jį pribaigtų, daugiau nieko nekalbėjo.

Pristatytas greitosios medicininės pagalbos į ligoninę
ir klausiamas gydytojas J. Klebanovas apie savižudybės prie-
žastį nieko nesakė, nors kurį laiką kalbėjo prasmingai. 1972 m. gegužės
14 d. R. Kalanta mirė.

Lavono teismo-medicininė ekspertizė nustatė, kad R. Ka-
lanta mirė nuo I-2-3-4 laipsnio viso kūno paviršiaus sudegimo, po ko
komplikuosi bronchitas ir plaučių uždegimas, vidaus organų distrofi-
niai pakitimai.

Cheminės ekspertizės akte nurodyta, kad ištyrus R. Kalantos
susideginimo vietoje paimtą stiklainį, jame nustatytas benzino buvimas.

R. Kalantos tėvai ir broliai parodė, kad jis buvo keisto
elgesio, kuo išsiskyrė iš visų šeimos narių. Buvo užsidaręs, nesidalin-
davo savo mintimis, norais, buvo nervuotas, dėl ko vartodavo raminančius
vaistus. Nešiojo labai ilgus plaukus, dėl ko dauguma iš jo pasijuokdavo
už tai R. Kalanta pergyvendavo, tačiau užsispyrusiai laikėsi savo ir
plaukų nesikirpo, rengėsi nesantūriai madingai.

Liudytoja L. Lekeckaitė, su kuria draugavo R. Kalanta, parodė, kad pastarasis buvo tylus, užsidaręs, kartais keistas be priežasties, liūdnas, kalbėdavo, jod viskas nusibodę, norisi viską mesti ir nusižudyti. Kalbėjo, kad nusižudys susidegindamas benzinu, tačiau ji netikėjusi, jog taimrintai, kadangi jis kalbėdavo ir apie vedybas su ja. Mėgo piešti, dažnai peišdavo kaukoles ir apačioje laužą. Su ja buvo nuoširdus, tačiau, kad jam kas nors grasintų, kerštautų, lieptų nusižudyti ar žiauriai kas nors su juo elgtųsi, nesisakė. 1972 m. gegužės 13 d. po išger-
tųjų pas jo brolių, prabuvo iki 5 valandos ryto, truputį apsipyko.

R. Kalanta draugavo su M. Mikalausku. Pastarasis parodė, kad tasai buvo užsidaręs, mažai kalbus, keisto būdo. Maždaug mėnesį prieš nusižudymą klausė jo, ar labai skauda, kai žmogus dega, patsai, sakė, galvojęs, jog degantis turėtų gretai prarasti sąmonę ir nejausti skausmo. Kad kas nors grasintų ar žiauriai su juo elgtųsi, ar lieptų jam nusižudyti – niekada neminėjęs. Kokioms nors organizacijoms ar būreliams nepriklausęs.

Apie R. Kalantos keistą elgesį, troškimą vienatvės, uždara būdą parodė baudžiamojoje byloje ištardyti liudytojai – jobedramoksliai, pedagogai, draugai, pažįstami, giminės, kaip: J. Karalius, K. Alekna, S. Satkus, E. Bubliauskas, R. Lemgerdas, A. Juodis, J. Pūkelis, J. Žalimienė, M. Plečkaitienė, B. Vyšniauskaitė, B. Šamarauskienė, E. Kalėdaitė, V. Mickevičius ir kiti.

Liudytoja G. Kondratavičiūtė parodė, kad ji susirašinėjo su R. Kalanta, susitikdavo su juo. Susitikimų metu bei laiškuose kalbėdavo pastarasis apie vienatvę, nuobodulį, nenorą gyventi. Išimtuose pas ją R. Kalantos laiškuose, rašytuose 1971 m. pabaigoje, samprotaujama apie gyvenimą, skaitant kad jo laukia tik mirtis. Rašo, kad "Mano charakteris vienišo keleivio, kuris žemėje ilgai neužsibus", kad "Mirtis man bus šventė: laukiu jos ir sulauksiu", kad "iš manęs liks tik pelenų krūvelė", kad jam viskas atsibodę ir kad jo – savižudžio psichologija įdomi.

Atliktos pomirtinės teismo-psichiatrinės ekspertizės, ekspertams išnagrinėjus mokyklinius R. Kalantos rašinius, daugybę (virš 400) laiškų, piešinius, tėvų ir brolių, giminių, pažįstamų, pedagogų ir bendramokslių parodymus, medicininę medžiagą ir kt., nustatyta, kad R. Kalanta sirgo chronine psichine liga – šizofrenija, kad nusižudė būdamas liuguistoje būklėje ir negalėdamas suprasti tikrosios savo veiksmų reikmės ir vadovauti jiems.

Baudžiamojoje byloje visi ištardyti liudytojai parodė, kad R. Kalanta niekada nesidomėjo politika ir ideologiniais klausimais, nereikšdavo tuo klausimu savo žiūrų. Kokiai nors organizacijai, apvienijančiai prijauniančius "hipiams", "bitlams" ir pan. nepriklausė.

R. Kalanta 1971 m. mokėsi Kauno m. dieninėje vidurinėje mokykloje, kur lankė IIA klasę. Prie brandos atestato egzaminų buvo pri-
leistas, turėdamas geometrijos ir fizikos dvejetus. Egzaminų neišlaikė,
charakterizuojamas neigiamai, kaip nihilistinių pažiūrų. 1971-72 mokslo
metais pakartotinai lankė II-tą klasę, eidamas į V-tą vakarinę vidurin
mokyklą, nors niekur nedirbo. Mokėsi vidutiniškai, nors antro pusmečio
pažymiai (iš lietuvių kalbos 3,2,3,2 ir geometrijos 3,3,2) rodo apie
nepažangumą moksle ir susirūpinimo mokslu reikmę.

Baudžiamosios bylos medžiaga rodo, kad nėra duomenų, jog R.
Kalantai būtų kas nors grąsinęs, žiauriai su juo elgęsis, įpareigojęs
jį nusižudyti. R. Kalanta turėjo visas sąlygas gyventi, mokytis, buvo pil-
nai materialiai viskuo aprūpintas, netgi jam nereikėjo mokantis dirb-
ti. Nusižudė dėl savo liguistos psichinės būklės.

Baudžiamoji byla nutraukta 1972 m. birželio 30 d.

Lietuvos TSR Prokuratūros
Ypatingai svarbių bylų tardytojas
Justicijos patarėjas

(J. Vilutis)